

TARTU ÜLIKOOL
HUMANITAARTEADUSTE JA KUNSTIDE VALDKOND
EESTI JA ÜLDKEELETEADUSE INSTITUUT

Greete-Liis Arro

KÕNEKEELSUS SOOME SOOMEKEELSETES EUROVISIOONI
LAULUDES AASTATEL 1961–2026

Bakalaureusetöö

PhD Sari Susanna Virtanen

TARTU 2026

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen käesoleva lõputöö ise kirjutanud ning toonud korrektselt välja teiste autorite panuse. Töö on kirjutatud, lähtudes Tartu Ülikooli humanitaarteaduste ja kunstide valdkonna lõputööde nõuetest, ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega, sealhulgas on järgitud teaduseetika põhimõtteid.

Greete-Liis Arro

Lühikokkuvõte

Töös uuriti kõnekeelsust Soome soomekeelsetes Eurovisiooni lauludes aastatel 1961–2026. Uurimuse eesmärk oli välja selgitada, kui kõnekeelsed on Soome soomekeelsed Eurovisiooni lauluvõistluse laulud ning kas laulud on muutunud ajas kõnekeelsemaks.

Uurimismaterjal koosnes 36 soomekeelsest Soomet esindanud Eurovisiooni laulust. Töös kasutati kvalitatiivset ja kvantitatiivset analüüsimeetodit. Microsoft Exceli tabelisse märgiti aasta, esitaja, laulu pealkiri, kõnekeelsed vormid, kirjakeelsed vasted, esinemissagedus ja sõnaliik. Tulemusi võrreldi kümnendite lõikes. Analüüsis lähtuti peamiselt Harri Mantila (2004) käsitletud soome kõnekeeke tunnusdest ning töö teoreetilises osas kirjeldatud nähtustest.

Materjalist leiti 630 kõnekeeke kasutusjuhtu. Enim esines asesõnade lühendusi ja sõnalõpukadu. Tulemused näitasid, et varasematel kümnenditel oli kõnekeelsus lauludes kasutusel pigem üksikute nähtustena, kuid hilisematel kümnenditel, eriti 2020. aastatel, oli kõnekeel lauludes domineerivam. 2020. aastate lauludes esinenud kõnekeel moodustab kogu materjalist 39,2%. Tulemusi mõjutas ka asjaolu, et igal kümnendil oli valimis erinev arv laule, millega tuli arvestada.

Võtmesõnad: kõnekeel, Eurovisioon, soome keel, laulutekstid

Sisukord

Sissejuhatus.....	5
1. Eurovisiooni lauluvõistlus	7
2. Soome kirja- ja kõnekeel	9
2.1. Soome kirjakeel	9
2.2. Kõnekeele tunnused	10
2.3. Släng Soomes.....	11
2.4. Kirja- ja kõnekeele võrdlusi.....	12
3. Materjal ja meetod	14
4. Tulemused.....	16
4.1. Kõnekeele kasutus uurimismaterjalis	16
4.2. Tulemused 1961–1979.....	18
4.3. Tulemused 1980. aastatel.....	19
4.4. Tulemused 1990. aastatel.....	21
4.5. Tulemused 2000. aastatel.....	22
4.6. Tulemused 2010. aastatel.....	22
4.7. Tulemused 2020. aastatel.....	23
Kokkuvõte.....	25
Kirjandus.....	27
Laulusõnade allikad	30
Colloquial Finnish in Finland's Finnish language Eurovision songs from 1961 to 2026. Summary	33
Lisa 1. Eurovisioonil osalenud soomekeelsed laulud	35

Sissejuhatus

Soome kirjakeel ja kõnekeel erinevad üksteisest märgatavalt ning nende vahetõrge on aja jooksul muutunud. Kui kirjakeel on traditsiooniliselt olnud normeeritud ja ametlik keelekuju, siis kõnekeelsed vormid on viimastel kümnenditel muutunud nähtavamaks ka avalikus keelekasutuses ja meedias. (Ikola 1972; Nuolijärvi & Vaattovaara 2011) Kõnekeeles kasutatakse näiteks lühivorme, fonoloogilisi lihtsustusi ja slängisõnavara (Mantila 2004). Kõnekeelsust ei esine aga ainult igapäevases suulises suhtluses, vaid see on jõudnud ka avalikesse tekstidesse.

Soome popmuusika on viimase paarikümne aasta jooksul märgatavalt muutunud. Soome oli pikalt rahvusvahelise popmuusika arengutest mõnevõrra eraldiseisev, kuid 2010. aastatel hakkas see tugevamalt suhestuma laiemate popmuusika suundumustega. (Haarma, Kaplas & Mattila 2023) Muutused puudutavad ka laulutekstide keelekasutust. Tänapäeva poplaulude tekstid on varasemast kõnekeelsemad, mis muudab need loomulikumaks ja isiklikumaks. (Haarma, Kaplas & Mattila 2023).

Käesolevas töös uuritakse kõnekeelsust Soome soomekeelsetes Eurovisiooni lauluvõistluse lauludes. Eurovisiooni laulud võimaldavad teemat vaadelda pika ajavahemiku jooksul, sest uuritav materjal ulatub 1961. aastast 2026. aastani. Nii pikk ajavahemik annab võimaluse uurida, kas kõnekeelsus on lauludes püsinud üksikute nähtustena või muutunud aja jooksul sagedasemaks.

Soome Eurovisiooni laulude puhul on oluline ka keelevaliku küsimus. Kõik Soomet esindanud laulud ei ole olnud soomekeelsed, kuid käesolevas töös keskendutakse ainult soomekeelsetele lauludele. Nii on võimalik uurida just soome keele sisest varieerumist.

Soome kirja- ja kõnekeele erinevusi, kõnekeele kasutuse laienemist ning keelekasutuse muutumist popmuusikas on keeleteaduses varem uuritud. Autorile teadaolevalt ei ole aga seni süstemaatiliselt uuritud kõnekeelsust Soome soomekeelsetes Eurovisiooni lauludes ega selle muutumist kümnendite lõikes.

Töö eesmärk on välja selgitada, kui kõnekeelsed on Soome soomekeelsed Eurovisiooni lauluvõistluse laulud ning kas laulud on muutunud ajas kõnekeelsemaks.

Töös otsitakse vastuseid järgmistele uurimisküsimustele:

- 1) milliseid kõnekeele tunnuseid esineb Soome soomekeelsetes Eurovisiooni lauluvõistluse lauludes aastatel 1961–2026;
- 2) millised kõnekeele tunnused esinevad lauludes kõige sagedamini;
- 3) kuidas kirjakeele ja kõnekeele valikud muutuvad erinevate kümnendite lõikes?

Töö hüpotees on, et esimesel kümnendil soomekeelsetes Eurovisiooni lauludes puuduvad kõnekeelsuse tunnused, ning laulud on enamasti poeetilised ja kirjakeeles. Kõige enam kõnekeelsust esineb 2020. aastatel ning kõnekeelsus on üldine stiili osa.

Uurimismaterjal koosneb 36 soomekeelsest Soomet esindanud Eurovisiooni laulust 1961–2026. Töös kasutatakse kvalitatiivset ja kvantitatiivset lähenemist. Esmalt märgitakse lauludes kõnekeelsed tunnused ning seejärel võrreldakse neid eri kümnendite lõikes.

Töö koosneb neljast peatükist. Esimeses peatükis tutvustatakse Eurovisiooni lauluvõistlust, keelelisi nõudmisi läbi aja ning võistluse ajalugu, samuti käsitletakse Soome osalust võistlusel. Teises peatükis käsitletakse kirjakeelt ja kõnekeelt, kirjeldatakse nende erinevusi ning esitatakse põhilised kõnekeeke tunnused. Kolmandas peatükis tutvustatakse uurimismaterjali ja meetodit. Neljandas peatükis esitatakse uurimuse tulemused ning võrreldakse tunnuste esinemist eri kümnenditel.

1. Eurovisiooni lauluvõistlus

Eurovisiooni lauluvõistlus on iga-aastane lauluvõistluse telesaade, mille eesmärk oli algselt ühendada Euroopa riike ja edendada kvaliteetset muusikat. Võistlus loodi 1956. aastal Euroopa Ringhäälingu Liidu (EBU) eestvedamisel. Esimene võistlus toimus 24. mail 1956 Šveitsis Luganos, millest võttis osa seitse riiki. Iga riik sai võistlusel esitada kaks laulu. (O'Connor 2007: 8)

Eurovisiooni algusaastatel ei olnud lauludele keelenõudeid, kuid aastal 1966 kehtestati reegel, et lugu peab olema esitatud osaleva riigi ametlikus keeles (O'Connor 2007: 28). Reeglid läksid jälle vabamaks 1973. aastal ning enda loo võis esitada ükskõik mis keeles. Seda võimalust otsustasid kasutada Rootsi ja Soome ning nad esitasid enda loo inglise keeles. (O'Connor 2007: 53) 1977 kehtestati taaskord reegel kasutada riigi ametlikku keelt (O'Connor 2007: 69). Alates 1999. aastast ei kehti enam keelereegel ning riigid võivad taas laulda oma valitud keeles. Samast aastast alates kaotati ka elava muusika nõue. (O'Connor 2007: 156–157) Keelereegli kadumisel hakkas ka teistes riikides domineerima inglise keele kasutus ning Soome läks trendiga kaasa (Mäkinen 2023). Võib eeldada, et Soome üritas inglise keele kasutusega oma tulemusi parandada.

Soomlased nägid Eurovisiooni esimest korda 1960. aastal ning 1961. aastal osalesid nad esmakordselt ka ise võistlusel (Salmi 2021: 93). Soome saadetud esimene laulja oli Laila Kinnunen ballaadiga „Valoa Ikkunassa“ ning ta saavutas sellega 16 osaleja seas 10. koha (Rytsä 2007).

Soome on Eurovisioonil osalenud 60 korda ja võitnud ühe korra (European Broadcasting Union s. a.). Võit saadi pärast 45-aastast osalemist. Esimese koha tõi Soomele metal-bänd Lordi lauluga „Hard Rock Hallelujah“ aastal 2006, laul oli inglise keeles. Selle lauluga teeniti tolle aja Eurovisiooni kõrgeim punktisumma, mis oli 292 punkti. Viimaseks on soomlased jäänud 11 korda. 1995, 1997, 1999, 2001 ja 2003 jäeti Soome kehvade tulemuste tõttu võistlusest kõrvale. (European Broadcasting Union 2023)

2015. aastal püstitas Soome rekordi lühima võistluslooga, mis oli vaid üks minut ning 27 sekundit pikk. Seda esitas punkansambel Pertti Kurikan Nimipäivät. (European Broadcasting Union s. a.) Kusjuures reeglites oli kirjas, et lugu peab olema kolmeminutiline (European Broadcasting Union 2023).

2023. aastal tõi Käärija lauluga „Cha Cha Cha“, mis on soomekeelne, Soomele teise koha. Käärija võitis rahvahääletuse, kuid kogupunktisummas jäi Rootsile alla. (European

Broadcasting Union s. a.) Lugu on ka esimene soomekeelne laul, mis jõudis Spotify Globali 200 parima hulka ning jõudis veel 14 riigi esikümnesse (European Broadcasting Union 2023).

2. Soome kirja- ja kõnekeel

Käesolevas töös eristatakse soome kirjakeelt ja kõnekeelt. Suulist keelt ja kõnekeelt käsitletakse töös samatähenduslikuna. Nendega viidatakse igapäevasele ja mitteametlikule keelekasutusele, mis ei järgi rangeid kirjakeele norme. Edaspidi kasutatakse nende kohta terminit *kõnekeel*.

Kirjakeelena käsitletakse uurimuses normeeritud keelekuju, millel on oma kindlad grammatilised ja ortograafilised reeglid. Näiteks kuuluvad kirjakeele alla asesõnavormid *minä* 'mina' ja *sinä* 'sina'.

Käesolevas töös käsitletakse kõnekeelena igapäevasele ja mitteametlikule keelekasutusele omaseid jooni, mis võivad avalduda erineval kujul nii häälduses, kirja- kui ka sõnavaras. Seetõttu arvestatakse analüüsis lisaks järgnevas peatükis kirjeldatud tunnustele ka slängilisi, kõnekeelseid ja muukeelseid väljendeid. Kõnekeel kaldub kõrvale kirjakeele normidest. Esineb mitmesuguseid fonoloogilisi ja morfoloogilisi lihtsustusi, näiteks asesõnade lühivormid *mä* 'ma' ja *sä* 'sa'.

Soome keeles kasutatakse mõisteid *kirjakieli* 'kirjakeel' ja *puhekieli* 'kõnekeel' (vt Ikola 1972), kuid nende mõistete piir ei ole alati selge (Ikola 1972: 16).

2.1. Soome kirjakeel

Kirjakeel on kõnekeelest normeeritum, näiteks tuleb selles järjepidevalt järgida samu reegleid. Kirjutatud keeles ei järgita siiski alati reegleid. Selle põhjuseks võib olla näiteks normide mittetundmine. Samuti võib kirjakeele pildist kõrvale kalduda ilukirjanduse keel, kus kõrvalekaldeid on enamasti taotuslikud. Kirjakeele pilti võib mõjutada ka kirjutaja päritolu ning arvesse tuleb võtta ka murdeid. (Ikola 1972: 17)

Soome kirjakeel on ligikaudu 500 aastat vana. Vanim soomekeelne raamat on Mikael Agricola „Abckiria“, mis ilmus 1543. aastal. Agricola tõlkis 1548. aastal soome keelde ka Uue Testamendi ning seetõttu peetakse teda soome kirjakeele rajajaks. (Nuolijärvi & Vaattovaara 2011: 67) Esimeseks kirjakeele standardiks peetaksegi Soomes Agricola keelt. Samuti oli kirjakeele eeskujuks pikka aega 1642. aasta Piibel. (Rintala 1992: 48) Pikka aega kuulus Soome Rootsi koosseisu ning haldus- ja avaliku elu keel oli rootsi keel. Soome keelt kasutati peamiselt kirikus ja rahva kõnekeelena (Nuolijärvi & Vaattovaara 2011: 67).

19. sajandil pöörati suurt tähelepanu murretele ning kirjakeele kujundamisel tuli nende vahel teha valikuid. Arutleti selle üle, kas lähtuda rohkem lääne- või idamurretest, mis tekitas vaidlusi.

Lõpuks võeti osa kirjakeele jooni idamurretest ja osa jäi varasemast kasutusest püsima. (Rintala 1992: 49)

19. sajandi keelenormid kandusid edasi eeskätt Elias Lönnroti sõnaraamatu ja grammatikateoste kaudu, mis kujundasid keelekasutust ka ilma otsese normimiseta (Rintala 1992: 49). Hiljem koostati „Nykysuomen sanakirja“ (1951–1961), mis koondas kirjakeele sõnavara ja aitas määratlada, milliseid sõnu peetakse õigeks kasutada (Rintala 1992: 50). Sellele järgnes „Suomen kielen perussanakirja“, mille esimene osa ilmus 1990. aastal ja teine 1992. aastal ning mis sisaldas ka õigekeelsus soovitusi (Rintala 1992: 51). Sõnaraamat ilmus aastatel 1990–1994. Seda teost täiendati ning selle põhjal ilmus 2004. aastal „Kielitoimiston sanakirja“. (Kotimaisten kielten keskus s. a.b)

Tänapäeval on sõnaraamatut võimalik kasutada ka veebilehel kielitoimistonsanakirja.fi. Keelenorme seab Kotimaisten kielten keskus (Kotimaisten kielten keskus s. a.a). Keelekasutuse ja reeglite kohta saab abi näiteks „Kielitoimiston ohjepankki“ materjalist, mis on samuti veebis kättesaadav.

2.2. Kõnekeele tunnused

20. sajandil toimunud linnastumine, mille käigus inimesed liikusid maalt linnadesse, muutis Soome keelelist olukorda ning suurendas keelelist varieerumist (Nuolijärvi & Vaattovaara 2011: 68). Kõnekeele kujunemisele on kaasa aidanud ka murrete jõudmine laiemasse keelekasutusse (Mantila 2004: 326).

Kõnekeele tunnused võivad avalduda väga erinevalt. Kõnekeel ei pea järgima kirjakeele norme, mis tähendab, et see võib kirjakeelest erineda morfoloogiliselt, fonoloogiliselt, sõnavaraliselt ja foneetiliselt (Tieteen termipankki s. a.a).

Saukkoneni (1970) järgi iseloomustavad kõnekeelt eelkõige lihtne lauseehitus, lühikesed väljendid, nimisõnade vähesem kasutus, sidesõnad, määrsõnad, kaudne kõne, spontaansus ja sage asesõnade kasutus. Mantila (2004) on jaganud kõnekeele tunnused viide rühma.

Esiteks toob Mantila (2004) välja, et passiivset vormi kasutatakse mitmuse esimeses pöördes, näiteks *me leivotaan*, mis kirjakeeles vastab normile *me leivomme*¹ 'me küpsetame'. Ainsuse vormi kasutatakse mitmuse kolmanda pöörde asemel, näiteks *ne leipoo*, mis kirjakeeles oleks *he leipovat* 'nad küpsetavad'. Rühma kuuluvad ka fonoloogilised lihtsustamised. Sõnade lõpus võib esineda häälikukadu ning diftongide lihtsustumist. Ära kaotatakse häälik *-i*, näiteks kasutatakse vormi *kaksi* 'kaks' asemel *kaks* ja *punainen* 'punane'

¹ Kirjakeelsed vormid on selles peatükis autori poolt tuletatud.

asemel *punanen*. Lisaks iseloomustab kõnekeelt asesõnade kasutuse varieerumine. Kolmanda isiku asesõnade *hän* 'tema' ja *he* 'nemad' asemel kasutatakse sageli vorme *se* 'see' ja *ne* 'need'. Levinud on ka lühivormid *mä* 'ma' ja *sä* 'sa'. (Mantila 2004: 325–326) Saukkonen (1970) rõhutab, et asesõnade rohke kasutamine muudab kõne sujuvamaks ja loomulikumaks.

Teise rühma kuuluvad nähtused, mis on murretes laialt tuntud, kuid mille põhjal ei ole võimalik määrata kõneleja päritolu. Rühma kuuluvad üldgeminatsioon, näiteks *tulee* 'tuleb' asemel *tullee* (Tieteen termipankki s. a.d) ning švaavokaal. (Mantila 2004: 326) Švaavokaal lisandub kahe konsonandi vahele, et lihtsustada hääldamist. Näiteks esineb vorm *kolome*, mille kirjakeelne vaste on *kolme* 'kolm'. (Tieteen termipankki s. a.c)

Kolmandaks toob Mantila (2004) välja levivad suulise keele tunnused. Need on tunnused, mis on aktiivses muutumises ning levivad nii geograafiliselt kui ka sotsiaalselt. Monoftongistuvad *a/ä*-lõpulised sõnad, näiteks *järvee*, mille kirjakeelne vaste on partitiivi vorm *järveä* 'järve'. (Mantila 2004: 326) Samuti võib sõna lõpust kaduda *-a/-ä*, näiteks *täst paikast*, mis kirjakeeles vastab elatiivivormile *tästä paikasta* 'sellest kohast'. Rühma kuulub ka *-t* nõrgas astmes kadumine, näiteks *mahdoton* 'võimatu' asemel *mahoton* ning *tt*-ühendi kasutamine *ts*-ühendi asemel, näiteks *metsä* 'mets' asemel *mettä*. Kõnekeeles võib *hd*-lõpulistes arvsõnades kaduda *-d*. Näiteks kasutatakse vormi *kahden* 'kahe' asemel *kahen*. (Mantila 2004: 327)

Neljandaks on grupeeritud piirkondlikud murded. Need on seotud kindlate piirkondadega ning võivad viidata kõneleja geograafilisele päritolule. Idamurretes diftongistub pikk *-aa/-ää* ning Pohjanmaa murretes esineb vokaalide vahel *-h*. (Mantila 2004: 328) Diftongistumise puhul muutub *maa* 'maa' vormiks *mua* (Palander 2008: 325).

Viimasesse rühma kuulub *-h* metatees ehk hääliku kohavahetus sõnas, näiteks *saunhaan* > *saunahaan* 'sauna' (Mantila 1992, Mantila 2004: 328 kaudu; Vaattovaara 2002: 509). Samuti kuuluvad siia Oulupäraseid imperfektivormid nagu *tekkiin* 'tegin' ja *tulliin* 'tulin' (Hamari 1997: 171–186, Mantila 2004: 328 kaudu). Sellesse rühma võib arvata ka asesõnade *mie* 'mina' ja *sie* 'sina' kasutamist (Pajarinen 1995: 41, Mantila 2004: 328 kaudu).

Analüüsis tuginetakse Harri Mantila (2004: 325–329) kirjeldatud suulise keele tunnustele ning Pauli Saukkoneni (1970) tähelepanekutele kõnekeele väljenduslaadi kohta.

2.3. Släng Soomes

Kõnekeele hulka kuulub ka slängi kasutamine (Hennoste 2000: 12). Släng on teadlikult üldkeelest erinev keelekuju, mida kasutavad kindlad vanuse-, ameti- või huvigrupid (Tieteen

termipankki s. a.b). Helsingi släng tekkis 19. ja 20. sajandi vahetusel, mil sõnad hakkasid levima suuliselt ning neid muudeti enda soovi järgi. Rootsi keel on soome keele slängi tugevalt mõjutanud (Paunonen 2006: 336), näiteks pärineb enamik soome slängi laensõnu rootsi keelest (Forsberg 2021). Mõju on avaldanud ka teised keeled, näiteks on nimi- ja tegusõnu laenatud vene keelest (nt *bonjaa* ehk *ymmärtää* 'aru saama'). Veel on kasutusel inglise, saksa, itaalia, ladina, mustlaskeele ja jidiši laene. Slängi tuleb sõnu ka murretest ning ka need võivad olla laenatud teistest keeltest. Näiteks sõna *kämppä*, mille kirjakeelsed vasted on *huone* 'tuba' või *asunto* 'korter' pärineb Ameerika inglise keelest. (Forsberg 2021) Kõnekeelsete ja slängisõnade juurde on sõnaraamatus lisatud märke *ark* 'argikeelne' või *slg* 'släng'.

Slängis kasutatakse ka tuletisi ja lühendeid. Kõige levinumad tuletusliited on *-ari* ja *-is*. Samuti lühendatakse sõnu, näiteks *skitso* ehk *skitsofreenikko* 'skisofreenik'. (Forsberg 2021) Eestis on kombeks koolis tundide nimetusi lühendada, näiteks *mata*, *esta*, *inka* jne. Samamoodi moodustatakse Soomes *sa-lõpulis* sõnu, näiteks *fyssa* 'füüsika', *hissa* 'ajalugu', *mantsa* 'geograafia', *luontsa* 'loodusõpetus' (Forsberg 2021).

2.4. Kirja- ja kõnekeele võrdlusi

Suuline keel on kasutuses igapäevaselt ning see erineb kirjakeelest nii vormi kui ka kasutusolukorra poolest (Hennoste 2000: 15). Kõne ja kirja tempo on erinev, sest kõnes on inimesel vähem aega oma sõnastust ja keelenorme läbi mõelda, samas kui kirjutades on võimalik väljendust rahulikumalt kujundada (Hennoste 1999: 147).

Kõnekeeles kasutatakse tavaliselt lühemaid lauseid ja lihtsamat sõnavara kui kirjakeeles. Välditakse pikki liitsõnu ning keerulisi vorme, asendades need tihti mitme eraldi sõna või lausega. Näiteks sõna *vallankeskittämispäykset* väljendub kõnekeeles kujul *pyrkimykset keskittää valtaa* 'püüdlused võimu tsentraliseerida'. Kõnekeeles kasutatakse rohkem asesõnu, määrsõnu, sidesõnu ja kordusi, mis muudavad väljenduse vabamaks, loomulikumaks ja spontaansemaks. Sagedamini kasutatakse ka täitesõnu ning lisaväljendeid, mille abil saab oma mõtet rõhutada, täpsustada või pehmemdada. Näiteks kõnekeelne lause *Eräs sellainen vanhahko mies niin kysyi kerran tuommoiselta keski-ikäiseltä naiselta, joka istui vastapäätä* 'üks selline vanem mees nii küsis kord ühelt selliselt keskealiselt naiselt, kes istus vastas', mis kirjakeeles oleks *Vanhahko mies kysyi keski-ikäiseltä vastapäätä istuvalta naiselta* 'vanem mees küsis vastas istuvalt keskealiselt naiselt' (Saukkonen 1970).

Kõnes on suhtlus vahetu ning vestluspartneri reaktsioonidele saab kohe reageerida ja vajadusel öeldut täpsustada (Hennoste 1999: 147). Saukkonen (1970) toob samuti välja, et

kõnekeel on vahetum ja vestluslikum. Kõnes esitatakse infot järk-järgult, et kuulajal oleks lihtsam mõtet jälgida ja sellest aru saada (Saukkonen 1970).

Kirjakeel on täpsem ja keerukama lauseehitusega. Näiteks kasutatakse kirjakeeles lauset *He pahoittelivat hänen poislähtöään* 'neil oli kahju tema lahkumise pärast', mille asemel kõnekeeles öeldakse *He pahoittelivat, että hän lähtee pois* 'neil oli kahju, et ta lahkub'. Kirjakeel sisaldab rohkem nimisõnu ja abstraktseid mõisteid. Samuti püütakse vältida liigseid kordusi ja täitesõnu, mistõttu on tekst selgem ja ametlikum. (Saukkonen 1970)

3. Materjal ja meetod

Uurimuse materjal koosneb 36-st soomekeelsest Soomet Eurovisiooni lauluvõistlusel esindanud laulust ajavahemikul 1961–2026 (vt lisa 1, tabel 1). Ajavahemiku algusaasta 1961 märgib aastat, mil Soome osales Eurovisiooni lauluvõistlusel esimest korda. Valimisse on kaasatud ka 2026. aasta esinduslaul, sest see on töö koostamise ajal Soome esindusloona välja valitud. 2020. aasta laulu valimisse ei kaasatud, sest võistlus jäi ära ja tegemist ei olnud soomekeelse lauluga.

Valimisse kaasati ainult need laulud, mille tekst on tervikuna või suuremas mahus soomekeelne. Muukeelsed laulud jäeti valimist välja, et analüüs keskenduks soome keele sisesele varieerumisele. Valimisse ei kuulu laulud aastatest 1973–1976, 1990, 2000–2007, 2009, 2011–2014, 2016–2022, ja 2024. Need laulud olid inglise- või rootsikeelsed.

Aastaarvud, esitajad ning laulude pealkirjad koguti veebilehelt Eurovisionworld.com. Laulusõnade allikaks kasutati samuti veebilehte Eurovisionworld.com, kus laulusõnad on esitatud koos videotega. Kuna veebis avaldatud laulusõnad võivad suures mahus olla fännide või kuulajate üles kirjutatud, ei käsitleta neid tekste täielikult eksimatu allikana. Sellistes tekstides võib kirjepilt kajastada üleskirjutaja kuulumispõhist tõlgendust, sest transkribeerija võib olla püüdnud edasi anda laulja hääldust. Näiteks võib tekstis olla juba kirjutatud *mä* 'ma', mitte *minä* 'mina'.

Analüüsis kasutati kontrollkuulamist. Iga laulu puhul võrreldi kirjepilti kuulnud esitusega ning vajaduse korral lähtuti sellest, kuidas laul artisti esituses tegelikult kõlab. Seega ei olnud analüüsi aluseks üksnes kirjalik tekst, vaid tegelik esitus.

Kõnekeele tunnuste märkimisel lähtuti eelkõige Harri Mantila (2004) käsitlusest ning töö teoreetilises osas kirjeldatud soome kõnekeele tunnustest. Tabelisse märgiti need sõnad ja vormid, mis erinevad soome kirjakeele normipärasest kujust, näiteks lühenenud asesõnad, vormide muutused, fonoloogilised lihtsustused, slängilised sõnad, kõnekeelsed väljendid ja koodivahetuse juhud. Kontrollimisel kasutati abimaterjalidena veebisõnaraamatuid „Kielitoimiston sanakirja“ ning „Soome-eesti suursõnaraamatut“.

Analüüsitabel koostati Microsoft Excelis. Iga laulu kohta märgiti aasta, esitaja ja pealkiri ning iga töö autori poolt tuvastatud tunnuse kohta selle vorm, eeldatav kirjakeelne vaste või selgitus, esinemissagedus, sõnaliik ning vajadusel lisamärkused.

Tabelis eristati kahte sageduse näitajat. Esiteks märgiti, mitu erinevat kõnekeelset vormi ühes laulus esines. Teiseks loendati nende koguesinemissagedus ehk arvesse võeti ka kordused, mis tekivad näiteks refräänide kordumise tõttu. Kui kõnekeelsus esines juba pealkirjas,

arvestati ka see analüüsi. Kui laulus kõnekeelesse tunnuseid ei leitud, jäi laul valimisse alles ning selle tunnuste arvuks märgiti null, muud väljad tähistati tähega *x*.

Mõne vormi tõlgendamine nõudis autori hinnangut. Kui vorm võis tähendada mitut asja, lähtuti otsustamisel laulu kontekstist. Näiteks hinnati vormi *mua* konteksti põhjal asesõnavormina *minua* 'mind', mitte murdelise sõnana *maa* 'maa'. Kui liigitus oli ebakindel, märkis autor selle enda hinnangu järgi ning vajaduse korral lisas märkustesse kommentaari.

Uurimuses kombineeritakse kvalitatiivset ja kvantitatiivset meetodit. Kvalitatiivses osas kirjeldatakse, millised kõnekeelsed vormid ja tunnused lauludes esinevad ning millist rolli need tekstis täidavad. Kvantitatiivses osas võrreldakse tunnuste koguarvu ja jaotust eri kümnendite kaupa ning vaadeldakse, millised sõnaliigid ja väljenditüübid materjalis sagedamini esile tulevad.

4. Tulemused

Järgnevas peatükis esitatakse analüüsi tulemused. Esmalt antakse ülevaade uurimismaterjali üldistest tulemustest. Tuuakse välja kõnekeeke tunnuste koguarv, jaotus sõnaliikide järgi ning muutused kümnendite lõikes. Seejärel käsitletakse tulemusi kümnendite kaupa, et näidata, kuidas kõnekeeke kasutus eri kümnenditel avaldub.

4.1. Kõnekeeke kasutus uurimismaterjalis

Analüüsitud materjali põhjal ilmneb, et kõnekeeke kasutus Soome soomekeelsetes Eurovisiooni lauludes on ajas muutunud. Kõnekeelsed vormid ei esinenud uurimismaterjalis ühtlaselt, vaid nende arv ja laad erinesid nii laulude kui ka kümnendite lõikes. Varasemates lauludes jäid kõnekeelsed vormid peamiselt üksikuteks nähtusteks, hilisemates lauludes muutusid need aga järjest sagedasemaks ning mõjutasid juba kogu lauluteksti üldist stiili.

Uurimismaterjalis esines kokku 630 kõnekeeke tunnuse kasutusjuhtu. See teeb keskmiselt 17,5 tunnust ühe soomekeelse laulu kohta. Kasutusjuhtude jaotus kümnendite lõikes on esitatud tabelis 2. Lisaks kogusagedusele märgiti Microsoft Exceli tabelisse ka erinevate vormide arv ühe laulu kohta. Kokku esines analüüsitud lauludes 253 erinevat kõnekeeke tunnusest käsitletud vormi.

Tabel 2. Kõnekeeke tunnuste jaotus kümnendite lõikes.

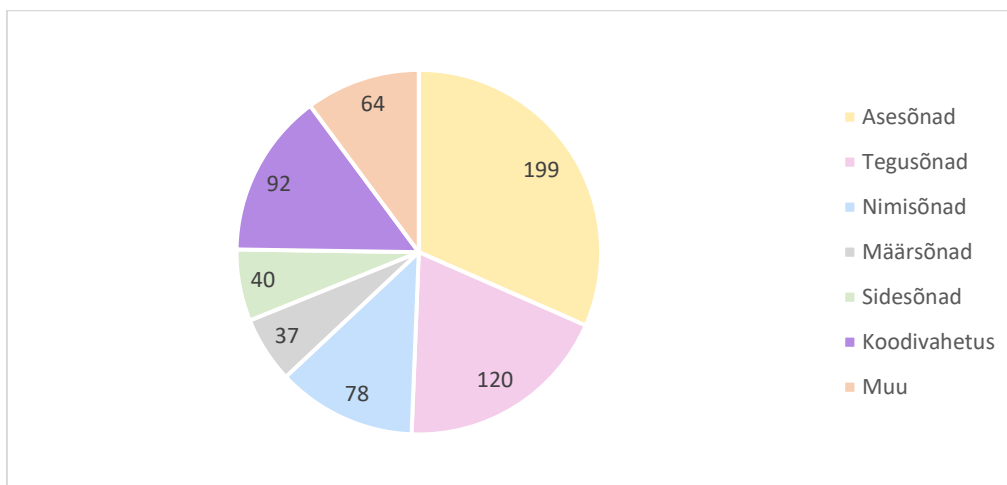
Periood	Analüüsitud laule	Tunnuste koguarv	Osakaal
1961–1969	9	70	11,1%
1970–1979	5	39	6,2%
1980–1989	10	158	25,1%
1990–1999	6	60	9,5%
2000–2009	1	0	0%
2010–2019	2	56	8,9%
2020–2026	3	247	39,2%
Kokku	36	630	100%

Tabelist 2 ilmneb, et kõige rohkem kõnekeeke tunnuseid esineb 2020. aastatel, kuid selle perioodi puhul tuleb arvestada, et kümnend ei ole veel lõppenud. Samuti mõjutas tulemusi see, et mitme kümnendi puhul oli valimis vähe soomekeelseid laule, sest osa Soome Eurovisiooni lauludest olid inglise- või rootsikeelsed.

Kõnekeelee tunnuste märkimisel lähtuti eelkõige sellest, kas vorm kaldus kõrvale soome kirjakeele normist ning kas seda sai konteksti põhjal pidada kõnekeelseks, slängiks, lühenenuks või muul viisil argisemaks väljenduseks. Mitmel juhul ei olnud vormi võimalik üheselt määrata. Sellistel juhtudel lähtuti laulu kontekstist, esituses kuuldud vormist ning sellest, millist tähendust sõna konkreetses laulus kandis.

Tulemused kinnitavad suures osas teoreetilises osas käsitletud seisukohti. Mantila (2004) käsitluse järgi kuuluvad soome kõnekeelee iseloomulike tunnuste hulka näiteks asesõnade lühivormid, passiivse vormi kasutamine mitmuse esimese pöörde asemel, sõnalõpu häälikukadu, diftongide lihtsustumine ning muud fonoloogilised lihtsustused. Neid tunnuseid esines ka antud töös uuritud lauludes. Analüüsitud materjalis tulid eriti selgelt esile lühenenud asesõnad, verbivormide lühenemine, passiivse vormi kasutamine mitmuse esimese pöörde asemel, sõnalõpuline häälikukadu, diftongide lihtsustumine ning sõnalõpulise *a/ä* kadu. Harvem esines näiteks vormide *se* ja *ne* kasutamist kolmanda isiku asesõnade *hän* ja *he* asemel, üldgeminatsiooni, *a/ä*-lõpuliste sõnade monoftongistumist ning *hd*-konsonandiühendist *d* kadumist.

Kõnekeelee tunnuste jaotus sõnaliikide ja muude kategooriate kaupa näitas, et kõige sagedamini esines asesõnu, mida leidis materjalis 199 korral (vt joonis 1). Neile järgnesid tegusõnad, koodivahetus juhud, nimisõnad, sidesõnad ja määrsõnad. Ülejäänud liigitused (nt hüüatused) koondati kategooriasse „muu“. Asesõnavormid, nagu *mä* 'ma', *sä* 'sa', *mun* 'minu', *sun* 'sinu', *mua* 'mind' ja *sua* 'sind' muudavad laulu väljenduse vahetumaks ja argisemaks. Sama mõju on ka tegusõnavormidel, nagu *oon* 'olen', *ois* 'oleks', *haluun* 'tahan' ja *tuut* 'tuled'. See tulemus on kooskõlas Saukkoneni (1970) käsitlusega, mille järgi on kõnekeelele iseloomulik sage asesõnade kasutus ning lühemad ja sujuvamad väljendid.

Joonis 1. Kõnekeelee tunnuste jaotus sõnaliikide ja kategooriate lõikes.

4.2. Tulemused 1961–1979

Ajavahemikul 1961–1979 kuulus valimisse 14 soomekeelset laulu: 1960. aastatest üheksa ja 1970. aastatest viis laulu. Sel perioodil esines kokku 109 kõnekeelee tunnuse kasutusjuhtu, mis moodustab 17,3% kõigist uurimuses märgitud tunnustest. Selle perioodi lauludes esinesid kõnekeelee tunnused peamiselt üksikute juhtudena ning nende kasutus ei olnud järjepidev. Laulude üldine väljenduslaad oli valdavalt normipärane või poeetiline. Kõnekeelsed vormid ei kujunda enamasti kogu laulu stiili, vaid esinevad üksikute normist kõrvalekalduvate vormidena.

Aastatel 1961–1969 esines üheksas laulus kokku 70 kõnekeelee tunnuse kasutusjuhtu ehk 11,1% kõigist märgitud tunnustest. Kõige rohkem tunnuseid leidis 1966. aasta laulus „Playboy“: kogusagedus on 33 ning erinevaid vorme oli kümme. Samuti paistis silma 1968. aasta laul „Kun kello käy“, kus esines 19 kasutusjuhtu ja samuti kümme erinevat vormi. See näitab, et juba 1960. aastatel leidub üksikuid laule, kus kõnekeelsus on märgatavam, kuid see ei ole veel kogu kümnendile iseloomulik suundumus.

Samas oli sel perioodil ka laule, kus kõnekeelsed tunnused puudusid täielikult. Näiteks 1962. aasta laulus „Tipi-tii“, 1965. aasta laulus „Aurinko laskee länteen“ ja 1977. aasta laulus „Lapponia“ ei esinenud analüüsi ja autori hinnangu põhjal ühtegi kõnekeelee tunnuse kasutusjuhtu. Need laulud esindavad pigem normipärast ja poeetilist keelekasutust.

1960. aastatel avaldusid kõnekeelsed vormid kõige sagedamini asesõnadega. Esinesid näiteks vormid *mua*, *sua*, *mä*, *mun* ja *sun*, mille kirjakeelsed vasted on *minua* 'mind', *sinua* 'sind', *minä* 'mina', *minun* 'minu' ja *sinun* 'sinu'. Nende vormide kasutus seostub Saukkoneni (1970) kirjeldatud kõnekeelee sujuvuse ja lühidusega. Samas ei olnud nende kasutus veel süstemaatiline. Sageli esines üks vorm kogu laulu jooksul vaid ühel või paaril korral kogu laulu jooksul.

Lisaks asesõnadele leidis üksikuid fonoloogilisi lihtsustusi, näiteks vormid *viel* ja *vaikk*, mille kirjakeelsed vasted on *vielä* 'veel' ja *vaikka* 'kuigi'. Need vormid kattuvad Mantila (2004) kirjeldatud sõnalõpulise häälikukaoga. Samuti esines kõnekeelseid või kirjakeele normist erinevaid verbivorme, näiteks *vois* 'võiks' ja *ois* 'oleks'.

1970. aastatel kuulus valimisse viis soomekeelset laulu ning neis esines kokku 39 kõnekeelee tunnuse kasutusjuhtu ehk 6,2%, mis on väiksem kui 1960. aastatel. Tulemust mõjutab eeldatavasti see, et 1973. aastast võis esitada muukeelseid lugusid (O'Connor 2007: 53). Neli laulu sellest kümnendist olid ingliskeelsed, mis ei kuulu analüüsimaterjali. Soomekeelsetest lauludest paistab silma 1979. aasta lauluga „Katson sineen taivaan“, kus esineb 20 kõnekeelee tunnuse kasutusjuhtu. Üldiselt jääb selle kümnendi kõnekeelsus tagasihoidlikuks.

1960.–1970. aastate puhul tuleb siiski arvestada, et osa normist erinevaid vorme võib olla seotud ka poeetilise väljenduslaadi, riimi või rütmiga. Näiteks ebatavaline sõnajärg, nagu *luota en* 'usalda ei', mis kirjakeeles oleks *en luota* 'ei usalda', sest soome keeles paikneb eitus verbi ees (Sulkala & Karjalainen 1992: 115). Selline sõnajärg ei tähenda tingimata kõnekeelsust, vaid võib tuleneda lauluteksti poeetilisest ülesehitusest.

Juba sel ajavahemikul leidis ka leksikaalseid kõrvalekaldeid, sealhulgas ingliskeelsed sõnad, nagu *playboy* ja *lady*. Need ei olnud siiski osa laiemast kasutusmustrist, vaid väga üksikud juhud. Sõna *playboy* võib liigitada ka nimeks, mistõttu ei saa olla täielikult kindel, kas tegemist on taotlusliku võõrkeelse sõna kasutusega. Kielitoimiston sanakirja järgi esineb soome keeles sõna *lady* 'leedi', mistõttu ei ole tegelikult võimalik määrata, kas tegemist oli inglise- või soomekeelse kasutusega.

Tabelis 3 on esitatud näiteid 1960. ja 1970. aastate lauludes esinenud kõnekeeke tunnustest. Näidetest ilmneb, et selle perioodi kõnekeelsus avaldub peamiselt asesõnade lühivormides, sõnalõpulisel häälikukaos ning üksikutes kirjakeele normist erinevates tegusõnavormides.

Tabel 3. Näiteid kõnekeeke tunnustest aastatel 1961–1979.

Kõnekeelne väljend	Kirjakaalne vaste	Tunnuse liik
mua	minua	asesõna lühivorm
tä	tämä	asesõna lühivorm
viel	vielä	sõnalõpu häälikukadu
sua	sinua	asesõna lühivorm
mä	minä	asesõna lühivorm
verkkoos	verkkoosi	sõnalõpu häälikukadu
nimes	nimesi	sõnalõpu häälikukadu
vaikk	vaikka	sõnalõpu häälikukadu
tois	toisi	sõnalõpu häälikukadu

Võib öelda, et aastaid 1961–1979 iseloomustab varieeruvus. Ühelt poolt esines täielikult normipärast keelekasutust, teisalt oli üksikuid laule, kus kõnekeeke tunnuseid oli rohkem ja need olid mitmekesisemad. Perioodile on iseloomulikud poeetilisus ning kujundlikud või metafoorsed väljendid, näiteks *yön vaippa* 'öö loor'.

4.3. Tulemused 1980. aastatel

1980. aastatel kuulus valimisse kümme soomekeelset laulu. Sellel kümnendil esines kokku 158 kõnekeelsuse kasutusjuhtu, mis moodustab kogu materjalist 25,1%. See kümnend oli

uurimismaterjalis oluline murdepunkt, sest kõnekeele tunnuste kogusagedus suurenes märgatavalt. See näitaja on oluliselt rohkem kui 1960. või 1970. aastatel. Samuti suurenes eri vormide arv ning kõnekeelsete vormide kasutus muutus lauludes varasemast süsteemsemaks.

Kui varasematel kümnenditel esines kõnekeelsust peamiselt üksikute vormidena, siis 1980. aastatel hakkasid samad vormid lauludes korduma ning kasvas nende mitmekesisus. Näiteks 1981. aasta laulus „Reggae O.K.“ esines 42 kõnekeele tunnuse kasutusjuhtu ning 1984. aasta laulus „Hengailaan“ esines 34 kasutusjuhtu. Mõlemas laulus esines 14 erinevat kõnekeelset vormi.

Sel kümnendil kordusid samad tunnused lauludes juba varasemast rohkem, kuid tuleb arvestada, et seda võivad mõjutada ka refräänid. Näiteks esines laulus „Nuku pommiin“ väljend *pommiin* 17 korda, millest üks kord esines pealkirjas ning selle lühendatud variant *pom* kaheksa korda. Sõna *pommiin* ise ei ole iseenesest kõnekeelne, kuid selles laulus oli väljendiga mõeldud sissemagamist, mitte pommi kui lõhkeainet. Samuti esines laulus „Reggae O.K.“ hüüdsõna *ok* 16 korda, millest üks on pealkirjas.

Jätakuvalt esines mitut tüüpi kõnekeele tunnuseid. Leidus asesõnade lühivorme, lihtsustusi (nt *tuosta* 'sealt' asemel *tosta*) ning verbivorme, mis erinesid kirjakeelsest vormist. Samuti esines Mantila (2004) kirjeldatud passiivivormi kasutamist mitmuse esimese pöörde asemel, näiteks *olla* 'ollakse' kirjakeelse vormi *oleme* 'oleme' asemel. Selline vorm on soome kõnekeeles levinud ning selle esinemine lauludes näitab, et laulude keelekasutus läheneb suulisemale väljendusviisile. Tabelis 4 on esitatud näiteid 1980. aastate lauludes esinenud kõnekeele tunnustest.

Tabel 4. Näiteid kõnekeele tunnustest 1980. aastatel.

Kõnekeelne väljend	Kirjakeelne vaste	Tunnuse liik
mulle	minulle	asesõna lühivorm
tää	tämä	asesõna lühivorm
tosta	tuosta	fonoloogiline lihtsustumine
säkin	sinäkin	asesõna lühivorm
kaks	kaksi	sõnalõpu häälikukadu
soundi	ääni	släng

Selle kümnendi üks olulisemaid muutusi oli slängi ja võõrkeelsete elementide sagenemine. Lauludes esinesid näiteks *jengi* 'kamp', *soundi* 'saund', *biitti* 'biit' ja *ok*. Need vormid viitavad popmuusika rahvusvahelisemale ja argisemasele keelekasutusele. Inglise keele mõju ei

piirdunud enam ainult pealkirjade või üksikute nimedega, vaid see mõjutas ka laulude üldise stiili kujundamist.

1980. aastate lauludes oli märgata arvsõnaliste väljendite lühenemist, näiteks *kakskytaks* 'kakskümmend kaks' ja *nelkytviis* 'nelikümmend viis'. Sellised väljendid mõjuvad vähem ametlikult kui kirjakeelsed vasted. Need võib seostada Mantila (2004) kirjeldatud fonoloogiliste lihtsustustega, sarnaselt nagu *kaksi* 'kaks' ja *punainen* 'punane' asemel öeldakse *kaks* ja *punanen*.

Kõnekeele tunnuste kasv ei tähenda siiski, et kõik selle kümnendi laulud oleksid ühtmoodi kõnekeelsed. Näiteks 1980. aasta laul „Huilumies“ ja 1988. aasta laul „Nauravat silmät muistetaan“ sisaldasid väga vähe kõnekeelseid tunnuseid, mõlemad vaid kahte. See näitab, et kõnekeelsus ei olnud veel täielikult normiks muutunud, kuid selle kasutus oli varasemast märgatavalt julgem ja teadlikum. 1980. aastaid võib seega käsitleda perioodina, mil kõnekeelsus liikus juhuslikest vormidest teadlikuma stiilivõtte suunas. Kõnekeelsus oli muutunud laulude keelekasutuses olulisemaks osaks.

4.4. Tulemused 1990. aastatel

1990. aastatel kuulus valimisse kuus soomekeelset laulu. Sellel kümnendil esines kokku 60 kõnekeele tunnuse kasutusjuhtu, mis moodustab 9,5% kogu materjalist. 1990. aastate materjalis jätkus eelmisel kümnendil alanud areng, kuid kõnekeele kasutus ei muutunud veel ühtlaseks. Ka sellel kümnendil oli tunnuste esinemine väga varieeruv. Leidus nii laule, kus tunnuseid oli palju, kui ka laule, kus neid üldse ei esinenud. Näiteks 1993. ja 1998. aasta lauludes ei leidunud kõnekeele tunnuseid.

Kõige rohkem kõnekeele tunnuseid leidis 1994. aasta laulus „Bye Bye Baby“, kus tunnuste koguarv ulatus 28-ni. Erinevaid kõnekeelseid tunnuseid oli selles laulus kümme. Laulus „Nii kaunis on taivas“ oli tunnuseid kokku 16, kuid erinevaid vorme oli neli, mis kordusid kogu loo vältel. Kontrast nulljuhtumite ja suurema tunnuste arvuga laulude vahel näitab, et kõnekeele kasutus ei olnud veel stabiliseerunud, kuigi 1980. aastatel oli kõnekeele kasutus märgatavalt sagenenud.

Sellil kümnendil oli samuti näha leksikaalseid laene, asesõnade lühenemist ja fonoloogilisi lihtsustusi. Näiteks on mugandatud kirjakeelne sõna *mutta* 'aga', kõnekeelse versiooniga *mut*. Leidis ka mitmuse esimese pöörde vormi asemel passiivse vormi kasutamist. Näiteks kasutati vormi *saavutaan* 'saabutakse' kirjakeelse vormi *saavumme* 'saabume' asemel. Tabelis 5 on esitatud näiteid 1990. aastate lauludes esinenud kõnekeele tunnustest.

Tabel 5. Näiteid kõnekeelee tunnustest 1990. aastatel.

Kõnekeelne väljend	Kirjakeelne vaste	Tunnuse liik
snadi	pieni	släng
mulla	minulla	asesõna lühivorm
saavutaan	saavumme	passiiv mitmuse vormi asemel
kannsas	kanssasi	sõnalõpu häälikukadu
mut	mutta	fonoloogiline lihtsustus
luonas	luonasi	sõnalõpu häälikukadu

1990. aastaid võib käsitleda üleminekuperioodina 1980. aastate ja 2000. aastate vahel. Erinevad keelekasutuse viisid eksisteerisid veel kõrvuti. Ühelt poolt jätkus kõnekeelee tunnuste sagenemine ja mitmekesisustumine, teisalt ei olnud kõnekeelsus veel kõigis lauludes valdavaks muutunud.

4.5. Tulemused 2000. aastatel

2000. aastate andmestik eristus varasematest perioodidest märkimisväärselt, peamiselt keelevaliku muutuse tõttu. Seda kümnendit iseloomustas ingliskeelse materjali domineerimine. Laulud, nagu „A Little Bit“, „Addicted to You“, „Takes 2 to Tango“, „Hard Rock Hallelujah“ ning kolm muud laulu on esitatud täielikult inglise keeles.

Kuna need laulud ei sisaldanud soomekeelset teksti ning selle perioodi ainus soomekeelne laul ei sisaldanud ühtegi kõnekeelee tunnust, ei olnud nende põhjal võimalik tuvastada ega analüüsida soome kõnekeeleele omaseid tunnuseid. Oluline on aga rõhutada, et soome kõnekeelee tunnuste puudumine ei viita keelekasutuse muutusele soome keeles laiemalt, vaid on tingitud uuritava materjali keelevalikust. See periood ei võimalda statistilist võrdlust varasemate või hilisemate kümnenditega.

4.6. Tulemused 2010. aastatel

2010. aastate materjali analüüs oli samuti kõnekeelsete tunnuste seisukohalt piiratud, kuna uuritava perioodi valimis domineerisid muukeelsed laulud. Valimis oli vaid kaks soomekeelset laulu, milles esines kokku 56 tunnust. Need kasutusjuhud moodustasid kogu materjali kõnekeelee tunnustest 8,9%. Soomekeelsete laulude vähesus piirab võimalust teha statistilisi üldistusi kogu kümnendi keelekasutuse kohta, mistõttu põhinevad järeldused vaid üksikjuhtumite analüüsil.

Vaatamata materjali vähesusele ilmnes lauludes tihe kõnekeele tunnuste kasutus. Näiteks 2010. aasta laulus „Työlki ellää“ leidis kokku 36 kõnekeeld tunnuse kasutusjuhtu. Laulus esinesid sõnad, nagu *taa* 'taha', *meen* 'lähen', *mun* 'minu', *oon* 'olen' ja *mut* 'aga'. Lisaks kasutati vorme *työlki* 'ka tööga' ja *ellää* 'elada', kuid nende puhul võib tegemist olla ka murdeliste vormidega.

2015. aasta laul „Aina mun pitää“ sisaldas kokku 20 tunnust. Selles loos tuli kasutusele rohkem kõnekeelseid ja slängilisi väljendeid. Näiteks oli laulud kasutatud *telkkari* 'televiisor', *limu* 'limonaad', *karkki* 'komm'. Kuigi tunnuste koguarv oli väiksem kui eelmises näites, näitab see, et kõnekeele kasutus ei piirdunud üksiku laulu ega tunnustega. Tabelis 6 on esitatud näiteid sellel kümnendil esinenud tunnustest.

Tabel 6. Näiteid kõnekeele tunnustest 2010. aastatel.

Kõnekeelne väljend	Kirjakeelne vaste	Tunnuse liik
mun	minun	asesõna lühivorm
oon	olen	fonoloogiline lihtsustumine
telkkari	televisio	släng/kõnekeel
juo	juoda	sõnalõpu kadu

2010. aastate põhjal ei saa väikese valimi tõttu teha kindlaid üldistusi kogu kümnendi kohta. Samas näitavad mõlemad analüüsitud laulud, et kõnekeele tunnused võivad esineda sagedasti. Võrreldes varasemate kümnenditega oli kõnekeelsus 2010. aasta lauludes juba loomulik osa lauluteksti stiilist.

4.7. Tulemused 2020. aastatel

2020. aastate soomekeelsetes lauludes oli kõnekeele tunnuste hulk väga suur, kuid selle kümnendi valimisse kuulus vaid kolm soomekeelset laulu. Kõigis kolmes laulus esines kokku 247 tunnust, mis ületab kõigi teiste kümnendite näitajad. Need kasutusjuhud moodustavad 39,2% kõigist materjalis märgitud tunnustest.

2020. aastate materjalis olid kõnekeele tunnused selgelt koondunud soomekeelsetesse lauludesse, samas kui osa selle kümnendi lauludest olid jätkuvalt ingliskeelsed. See tähendab, et analüüsitava materjali jäi vaid kolm soomekeelset, kuid väga rikkaliku keelekasutusega teksti; ülejäänud kolm laulu olid ingliskeelsed. Samuti tuleb arvestada, et tegemist on veel kestva kümnendiga, mistõttu järeldused põhinevad seni kogunenud materjalil ega pruugi peegeldada kogu perioodi lõplikku keelekasutust.

Kõige suurema kõnekeeke tunnuste arvuga paistis silma 2025. aasta laul „Ich komme“, kus esines 46 erinevat tunnust ning nende kogusagedus ulatus 123-ni. Kõrge näitaja oli ka 2026. aasta laulul „Liekinheitin“, kus esines 41 erinevat tunnust, mille kogusagedus oli 76. Võrdluseks sisaldas 2023. aasta laul „Cha Cha Cha“ 17 erinevat tunnust ning nende kogusagedus 48. Selle loo esitaja Käärija oli li valimis esimene, kelle laulus esines nii palju kõnekeeke tunnuseid.

Kõigis kolmes loos esines ka koodivahetust. Loo jooksul mindi üle teise keele väljenditele, näiteks *ich komme*, *wunderbar*, *baby*, *let go*. Muukeelseid väljendeid esines laulude peale kokku 41 korral. See arv sisaldas erinevaid korduseid ja ka pealkirja. Esines palju asesõnu (60) ning verbe (59). Varasemast rohkem leidis slängi ja noortekeelt. Esinesid sõnad, nagu *runtu* 'räsida', *naku* 'alasti', *rata* 'alkoholiga seotud ööelu'.

2020. aastate puhul oli näha ka seda, et sama lühendit kasutati mitme erineva sõna tähistamiseks. Näiteks tähepaari *ku* kasutati nii *kun* 'kui' kui ka *kuin* 'nagu' tähenduses ning vormi *mut* kasutati nii asesõna *minut* 'mind' kui ka sidesõna *mutta* 'aga' lühendina. Tabelis 7 on esitatud näiteid 2020. aastate lauludes esinenud kõnekeeke tunnustest.

Tabel 7. Näiteid kõnekeeke tunnustest 2020. aastatel.

Kõnekeelne väljend	Kirjakeelne vaste	Tunnuse liik
pitkii	pitkiä	fonoloogiline lihtsustumine
takan	takana	sõnalõpu häälikukadu
haluun	haluan	fonoloogiline lihtsustumine
tuut	tulet	fonoloogiline lihtsustumine
yhessä	yhdessä	fonoloogiline lihtsustumine
baby	-	koodivahetus

Võib öelda, et 2020. aastate soomekeelsed laulud on läbivalt kõnekeelsed ning 2026 aasta laulu põhjal võib oletada, et see suundumus jätkub. Võrreldes eelmiste kümnenditega on laulude tempo samuti muutunud kiiremaks, mis tähendab, et kolme minuti jooksul mahub laulu rohkem teksti – seega suureneb ka võimalike kõnekeeke tunnuste arv.

Kokkuvõte

Töö eesmärk oli välja selgitada, kui kõnekeelsed on Soome soomekeelsed Eurovisiooni lauluvõistluse laulud ning kas laulud on aja jooksul muutunud kõnekeelsemaks. Töös otsiti vastuseid järgmisele kolmele küsimusele:

- 1) milliseid kõnekeelee tunnuseid esineb Soome soomekeelsetes Eurovisiooni lauluvõistluse lauludes aastatel 1961–2026;
- 2) millised kõnekeelee tunnused esinevad lauludes kõige sagedamini;
- 3) kuidas kirjakeele ja kõnekeelee valikud muutuvad erinevate kümnendite lõikes?

Töös püstitati hüpotees, et esimesel vaadeldud kümnendil (1960. aastad) soomekeelsetes Eurovisiooni lauludes kõnekeelee tunnused puuduvad ning laulud on enamasti poeetilised ja normipärased. Samuti eeldati, et kõige rohkem kõnekeelsust esineb 2020. aastatel ning kõnekeelsus on sel perioodil laulutekstides üldine osa stiilist.

Uurimismaterjal koosnes 36 soomekeelsest Soomet esindanud Eurovisiooni laulust aastatel 1961–2026. Muukeelsed laulud jäeti valimist välja. Töös kasutati kvalitatiivset ja kvantitatiivset lähenemist. Analüüsitabel koostati Microsoft Excelis. Iga laulu kohta märgiti aasta, esitaja ja pealkiri ning iga töö autori poolt tuvastatud tunnuse kohta selle vorm, eeldatav kirjakeelne vaste või selgitus, esinemissagedus, sõnaliik ning vajaduse korral lisamärkused.

Soome soomekeelsetes Eurovisiooni lauludes esineb mitut tüüpi kõnekeelee tunnuseid. Kõige sagedamini esines asesõnade lühivorme. Lisaks leidis passiivse vormi kasutamist mitmuse esimese pöörde asemel, sõnalõpuline häälikukadu, diftongide lihtsustumine ning sõnalõpuline *a/ä*-kadu. Harvem esines näiteks vormide *se* ja *ne* kasutamist kolmanda isiku asesõnade *hän* ja *he* asemel, üldgeminatsioon, *a/ä*-lõpuliste sõnade monoftongistumist ning *hd*-konsonandiühendist *-d* kadumist.

Kõnekeelee kasutus muutus uurimisperioodi jooksul. Kogu materjalis esines kokku 630 kõnekeelee tunnuse kasutusjuhtu ja 253 erinevat vormi. Varasemate kümnendite lauludes esinesid kõnekeelsed vormid pigem üksikute nähtustena ega kujundanud kogu lauluteksti stiili.

Esimene suurem muutus oli 1980. aastatel, mil kõnekeelee kasutus kasvas. Sellel kümnendil esines 158 kõnekeelee tunnuse kasutusjuhtu, mis moodustas 25,1% kõigist tunnustest. Seetõttu võib 1980. aastaid käsitleda olulise murdepunktina: kõnekeelsus muutus nähtavamaks, tunnused hakkasid korduma ning juurde tuli slängi ja võõrkeelseid elemente. 1990. aastatel jätkus eelmisel kümnendil alanud areng ning toimus üleminek juhuslikumalt kõnekeelee kasutuselt süsteemsemale kasutusele.

2000. aastate põhjal ei saa teha kindlaid üdistavaid järeldusi, sest puudub materjal, mille põhjal seda teha.

Kõige rohkem esines kõnekeelee tunnuseid 2020. aastatel. Sellel kümnendil kuulus valimisse vaid kolm laulu, kuid neis esines kokku 247 kõnekeelee tunnuse kasutusjuhtu, mis moodustab 39,2% kogu materjalist. Kõnekeelsus ei piirdunud üksikute vormidega, vaid kujundas kogu laulu üldist stiili. Tulemust võis mõjutada ka laulude suurem tekstitihedus ja kiirem tempo, sest kolme minuti sisse mahub rohkem sõnu ning seega ka rohkem võimalikke kõnekeelee tunnuseid.

Töö hüpotees leidis osaliselt kinnitust. Hüpoteesi esimene osa, mille järgi esimesel vaadeldud kümnendil puuduvad soomekeelsetes Eurovisiooni lauludes kõnekeelee tunnused, ei leidnud kinnitust. Kõnekeelee tunnuseid esines juba 1961. aasta laulus. Hüpoteesi teine osa leidis kinnitust. Kõige rohkem kõnekeelsust esines 2020. aastatel ning selle kümnendi lauludes oli kõnekeelsus ulatuslik.

Uurimus näitab, et Soome soomekeelsete Eurovisiooni lauluvõistluse laulude keelekasutus on aja jooksul muutunud kõnekeelsemaks, kuigi muutus ei ole olnud ühtlane. Tulemuste tõlgendamist mõjutab ka asjaolu, et eri kümnenditel oli valimis erinev arv laule. Edaspidi võiks lähemalt uurida murdeliste vormide rolli, lauljate päritolu mõju keelekasutusele ning kõnekeelseid jooni ka Soome muukeelsetes Eurovisiooni lauludes. Käesolevas töös käsitleti kõnekeelsusena eelkõige kirjakeele normist erinevaid vorme, lühendeid, lihtsustusi, slängilisi väljendeid ja koodivahetust. Tulevikus võiks analüüsida ka sõnajärge ja terviklikku stiili.

Kirjandus

- European Broadcasting Union. 2023. From 'Pump-Pump' to 'Cha Cha Cha': Finland's vibrant Eurovision history. *Eurovision Song Contest*. <https://www.eurovision.com/stories/from-pump-pump-to-cha-cha-cha-finlands-vibrant-eurovision-history/>. (Vaadatud 19.04.2026)
- European Broadcasting Union. s. a. Finland. *Eurovision Song Contest*. <https://www.eurovision.com/eurovision-song-contest/countries/finland/>. (Vaadatud 12.04.2026)
- Eurovisionworld. s. a. *Finland in Eurovision: Voting & Points*. <https://eurovisionworld.com/eurovision/finland>. (Vaadatud 01.05.2026)
- Forsberg, Ulla-Maija. 2021. Stadin slangin monikielinen tausta. *Kielikello* 2/2021. <https://kielikello.fi/stadin-slangin-monikielinen-tausta/>. (Vaadatud 22.04.2026)
- Haak, Anu, Paul Kokla, Külli Kuusk & Helga Laanpere (koost). 2017. *Soome-eesti suursõnaraamat*. <https://arhiiv.eki.ee/dict/soome/>. (Vaadatud 18.05.2026)
- Haarma, Jukka, Kaplas, Anna-Kaisa & Mattila, Ilkka. 2023. *Popmusiikin uusi aika: Satumaa-tangosta 2080-luvulle*. Helsinki: Tammi.
- Hamari, Mika. 1997. Itämurteiden erikoisgeminaatio ja Oulun seudun murteen tekkiin, näkkiin -tyyppiset imperfektimuodot yleistyvänä puhekielisyyksinä. Seija Makkonen & Harri Mantila (toim), *Pohjoissuomalaisen puhekielen sociolingvistinen variaatio*, 171–186. Oulun yliopiston suomen ja saamen kielen ja logopedian laitoksen julkaisuja 8. Oulu: Oulun yliopistopaino.
- Hennoste, Tiit. 1999. Eesti keel suuline. *Vikerkaar* 5–6. 145–152.
- Hennoste, Tiit. 2000. Allkeeled. Tiit Hennoste (toim), *Eesti keele allkeeled*, 9–56. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Ikola, Osmo. 1972. Kirjakieli ja puhekieli, yleiskieli ja murre. *Sananjalka* 14(1). 16–26. <https://doi.org/10.30673/sja.86364>.
- Kielitoimiston sanakirja. 2024. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/>. (Vaadatud 28.05.2026)
- Kotimaisten kielten keskus. s. a.a. *Guidelines*. <https://en.kotus.fi/guidelines/>. (Vaadatud 11.04.2026)

- Kotimaisten kielten keskus. s. a.b. *Suomen kielen perussanakirja 1990–1994*.
<https://kotus.fi/sanakirjat/muita-sanakirjoja/suomen-kielen-perussanakirja-1990-1994/>.
 (Vaadatud 11.04.2026)
- Mantila, Harri. 1992. *Ei täälläkhan senthän jokhaishen sanhan hootakhan panna. Jälkitavujen vokaalienvälisen h:n variaatio peräpohjolaississa murteissa*. Tampere: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Mantila, Harri. 2004. Murre ja identiteetti. *Virittäjä* 108(3). 322–346.
- Mäkinen, Juha. 2023. Englannin kieli on jyrännyt Euroviisuissa, mutta tilanne saattaa olla muuttumassa: „Suomen kannattaisi lähettää joskus saamenkielinen kappale“. *Maailman Kuvalehti*.
<https://maailmankuvalehti.fi/2023/vain-verkossa/pitkat/englannin-kieli-on-jyrannyt-euroviisuissa-mutta-tilanne-saattaa-olla-muuttumassa-suomen-kannattaisi-lahettaa-joskus-saamenkielinen-kappale/>. (Vaadatud 20.04.2026)
- Nuolijärvi, Pirkko & Johanna Vaattovaara. 2011. De-standardisation in progress in Finnish society? Tore Kristiansen & Nikolas Coupland (toim), *Standard Languages and Language Standards in a Changing Europe*, 67–74. Oslo: Novus Forlag.
- O'Connor, John Kennedy. 2007. *The Eurovision Song Contest : the official history*. London : Carlton. <http://archive.org/details/eurovision-song-contest-the-official-history>. (Vaadatud 20.04.2026)
- Pajarinen, Jaana. 1995. *Liperin murre vuonna 1990. Muuttuuko Kivenpyörittäjienkin kieli?* Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- Palander, Marjatta. 2008. Itäsuomalaisten murrepiirteiden muodonsisäinen väistymishierarkia. *Virittäjä* 112(3). 322–354.
- Paunonen, Heikki. 2006. Synonymia Helsingin slangissa. *Virittäjä* 110(3). 336–364.
- Rintala, Päivi. 1992. Suomen kirjakielen normeista. *Sananjalka* 34(1). 47–68.
<https://doi.org/10.30673/sja.86541>.
- Rytsä, Paavo. 2007. Laila Kinnunen: Valoa ikkunassa. *Yle*, 26.01. <https://yle.fi/a/20-88311>.
 (Vaadatud 12.04.2026)
- Salmi, Hannu. 2021. Eurovisio ja sodan muisto. *Lähikuva – audiovisuaalisen kulttuurin tieteellinen julkaisu* 34(1). 92–97. <https://doi.org/10.23994/lk.107820>.
- Saukkonen, Pauli. 1970. Puhekielen luonteesta. *Kielikello* 3. <https://kielikello.fi/puhekielen-luonteesta/>. (Vaadatud 18.04.2026)
- Sulkala, Helena & Merja Karjalainen. 1992. *Finnish*. (Descriptive Grammars Series.) London: Routledge.
- Tieteen termipankki. s. a.a. Kielitiede: puhekieli.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:puhekieli>. (Vaadatud 11.04.2026)

Tieteen termipankki. s. a.b. Kielitiede: slangi.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:slangi>. (Vaadatud 22.04.2026)

Tieteen termipankki. s. a.c. Kielitiede: svaavokaali.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:svaavokaali>. (Vaadatud 11.04.2026)

Tieteen termipankki. s. a.d. Kielitiede: yleisgeminaatio.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:yleisgeminaatio>. (Vaadatud 11.04.2026)

Vaattovaara, Johanna. 2002. Jälkitavujen h:n variaation kehityksestä Tornionjokilaaksossa.
Virittäjä 106(4). 508–535.

Laulusõnade allikad

- Kinnunen, Laila. 1961. *Valoa ikkunassa*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1961/finland>. (Vaadatud 27.04.2026)
- Rung, Marion. 1962. *Tipi-tii*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1962/finland>. (Vaadatud 27.04.2026)
- Halme, Laila. 1963. *Muistojeni laulu*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1963/finland>. (Vaadatud 27.04.2026)
- Mårtenson, Lasse. 1964. *Laiskotellen*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1964/finland>. (Vaadatud 27.04.2026)
- Klimenko, Viktor. 1965. *Aurinko laskee länteen*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1965/finland>. (Vaadatud 27.04.2026)
- Nyström, Ann-Christine. 1966. *Playboy*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1966/finland>. (Vaadatud 27.04.2026)
- Fredi. 1967. *Varjoon-suojaan*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1967/finland>. (Vaadatud 28.04.2026)
- Hautala, Kristina. 1968. *Kun kello käy*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1968/finland>. (Vaadatud 28.04.2026)
- Jarkko & Laura. 1969. *Kuin silloin ennen*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1969/finland>. (Vaadatud 28.04.2026)
- Aro, Markku & Koivisto Sisters. 1971. *Tie uuteen päivään*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1971/finland>. (Vaadatud 28.04.2026)
- Paunu, Päivi & Kim Floor. 1972. *Muistathan*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1972/finland>. (Vaadatud 28.04.2026)
- Aspelund, Monica. 1977. *Lapponia*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1977/finland>. (Vaadatud 28.04.2026)
- Simola, Seija. 1978. *Anna rakkaudelle tilaisuus*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1978/finland>. (Vaadatud 28.04.2026)
- Helena, Katri. 1979. *Katson sineen taivaan*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1979/finland>. (Vaadatud 29.04.2026)
- Loiri, Vesa-Matti. 1980. *Huilumies*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1980/finland>. (Vaadatud 29.04.2026)
- Loiri Sorsa, Riki. 1981. *Reggae O.K.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1981/finland>. (Vaadatud 29.04.2026)

Kojo. 1982. *Nuku pommiin.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1982/finland>. (Vaadatud 29.04.2026)

Aspelund, Ami. 1983. *Fantasiaa.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1983/finland>. (Vaadatud 29.04.2026)

Kirka. 1984. *Hengaillaan.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1984/finland>. (Vaadatud 29.04.2026)

Lumme, Sonja. 1985. *Eläköön elämä.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1985/finland>. (Vaadatud 29.04.2026)

Kuivalainen, Kari. 1986. *Päivä kahden ihmisen.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1986/finland>. (Vaadatud 29.04.2026)

Rosti, Vicky. 1987. *Sata salamaa.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1987/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)

Boulevard. 1988. *Nauravat silmät muistetaan.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1988/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)

Saaristo, Anneli. 1989. *La dolce vita.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1989/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)

Kaija. 1991. *Hullu yö.* Eurovisionworld. <https://eurovisionworld.com/eurovision/1991/finland>.
(Vaadatud 30.04.2026)

Pave. 1992. *Yamma yamma.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1992/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)

Katri-Helena. 1993. *Tule luo.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1993/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)

CatCat. 1994. *Bye Bye Baby.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1994/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)

Jasmine. 1996. *Niin kaunis on taivas.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/1996/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)

Edea. 1998. *Aava.* Eurovisionworld. <https://eurovisionworld.com/eurovision/1998/finland>.
(Vaadatud 30.04.2026)

Teräsbetoni. 2008. *Missä miehet ratsastaa.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/2008/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)

Kuunkuiskaajat. 2010. *Työlki ellää.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/2010/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)

Pertti Kurikan Nimipäivät. 2015. *Aina mun pitää.* Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/2015/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)

- Käärijä. 2023. *Cha Cha Cha*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/2023/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)
- Vikman, Erika. 2025. *Ich komme*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/2025/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)
- Lampenius, Linda & Pete Parkkonen. 2026. *Liekinheitin*. Eurovisionworld.
<https://eurovisionworld.com/eurovision/2026/finland>. (Vaadatud 30.04.2026)

Colloquial Finnish in Finland's Finnish language Eurovision songs from 1961 to 2026. Summary

This study examined colloquial language in Finland's Finnish language Eurovision Song Contest entries. Eurovision songs make it possible to study the topic over a long period of time, as the material analysed ranges from 1961 to 2026. Such a long time span provides an opportunity to investigate whether colloquial language has remained a matter of isolated features in the songs or has become more frequent over time.

The aim of the thesis was to determine how colloquial Finland's Finnish language Eurovision Song Contest entries are and whether the songs have become more colloquial over time.

The thesis sought answers to the following research questions:

- 1) what colloquial features occur in Finland's Finnish language Eurovision Song Contest entries from 1961 to 2026;
- 2) which colloquial features occur most frequently in the songs;
- 3) how do the choices between standard language and colloquial language change across different decades?

The hypothesis of the thesis was that colloquial features are absent from the Finnish language Eurovision songs of the first decade, and that the songs are mostly poetic and written in standard language. It was also hypothesised that colloquial language occurs most frequently in the 2020s and has become a general part of the songs style.

The research material consisted of 36 Finnish language songs that represented Finland in the Eurovision Song Contest between 1961 and 2026. The starting year, 1961, marks the year when Finland participated in the Eurovision Song Contest for the first time. Only songs whose lyrics are entirely or largely in Finnish were included in the sample. Songs in other languages were excluded so that the analysis would focus on variation within the Finnish language. The study used both qualitative and quantitative methods.

The lyrics were taken from Eurovisionworld.com, where the lyrics are presented together with videos. For each song, the written lyrics were compared with the audio performance and, when necessary, the analysis was based on how the song actually sounds in the artist's performance.

For the analysis, a table was created in Microsoft Excel. The identification of colloquial features was based mainly on Harri Mantila's (2004) classification and on the features of

Finnish colloquial language described in the theoretical part of the thesis. The table included words and forms that differ from the standard written norm of Finnish, such as shortened pronouns, phonological reductions, slang words, colloquial expressions, and cases of code-switching.

The analysed material shows that the use of colloquial language in Finland's Finnish language Eurovision songs has changed over time. Colloquial forms do not occur evenly in the material, instead, their number and type vary both between songs and across decades.

In the entire research material, there were 630 occurrences of colloquial features. The most frequent features were shortened pronoun forms. In addition, the material included the use of passive forms instead of the first-person plural, loss of word-final sounds, simplification of diphthongs, loss of final *a/ä*, and other phonological reductions. Less frequent features included general gemination, monophthongisation of words ending in *a/ä*, loss of *d* from the consonant cluster *-hd*, and regional dialect forms. The material also included various slang words, colloquial expressions, and instances of code-switching.

In the songs from the earlier decades, colloquial forms occurred mainly as isolated features and did not shape the overall style of the lyrics. The first major noticeable change took place in the 1980s, when the use of colloquial language increased considerably. In this decade, there were 158 occurrences, which accounts for 25.1% of all the features. For this reason, the 1980s can be regarded as an important turning point.

The highest number of colloquial features occurred in the 2020s. Although only three songs from this decade were included in the sample, they contained a total of 247 occurrences of colloquial features, which accounts for 39.2% of the entire material. In these songs, colloquial language was not limited to individual forms but shaped the overall style of the song lyrics.

The hypothesis was partially confirmed. The first part of the hypothesis, according to which colloquial features are absent from the Finnish language Eurovision songs of the first decade, was not confirmed. Colloquial language already occurred in 1961. The second part of the hypothesis was confirmed: colloquial language occurred most frequently in the 2020s, and the songs from this decade are highly colloquial.

Lisa 1. Eurovisioonil osalenud soomekeelsed laulud

Tabel 1. Eurovisioonil osalenud soomekeelsed esitused.

Aasta	Esitaja	Laulu pealkiri
1961	Laila Kinnunen	Valoa ikkunassa
1962	Marion Rung	Tipi-tii
1963	Laila Halme	Muistojeni laulu
1964	Lasse Mårtenson	Laiskotellen
1965	Viktor Klimenko	Aurinko laskee länteen
1966	Ann-Christine Nyström	Playboy
1967	Fredi	Varjoon-suojaan
1968	Kristina Hautala	Kun kello käy
1969	Jarkko & Laura	Kuin silloin ennen
1971	Markku Aro and Koivisto Sisters	Tie uuteen päivään
1972	Päivi Paunu and Kim Floor	Muistathan
1977	Monica Aspelund	Lapponia
1978	Seija Simola	Anna rakkaudelle tilaisuus
1979	Katri Helena	Katson sineen taivaan
1980	Vesa-Matti Loiri	Huilumies
1981	Riki Sorsa	Reggae O.K.
1982	Kojo	Nuku pommiin
1983	Ami Aspelund	Fantasiaa
1984	Kirka	Hengailaan
1985	Sonja Lumme	Eläköön elämä
1986	Kari Kuivalainen	Päivä kahden ihmisen
1987	Vicky Rosti	Sata salamaa
1988	Boulevard	Nauravat silmät muistetaan
1989	Anneli Saaristo	La dolce vita
1991	Kaija	Hullu yö
1992	Pave	Yamma yamma
1993	Katri-Helena	Tule luo
1994	CatCat	Bye Bye Baby

1996	Jasmine	Niin kaunis on taivas
1998	Edea	Aava
2008	Teräsbetoni	Missä miehet ratsastaa
2010	Kuunkuiskaajat	Työlki ellää
2015	Pertti Kurikan Nimipäivät	Aina mun pitää
2023	Käärijä	Cha Cha Cha
2025	Erika Vikman	Ich komme
2026	Linda Lampenius & Pete Parkkonen	Liekinheitin

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Greete-Liis Arro,

1) annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Kõnekeelsus Soome soomekeelsetes Eurovisiooni lauludes aastatel 1961–2026“, mille juhendaja on Sari Susanna Virtanen, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada Tartu Ülikooli digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;

2) annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;

3) olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;

4) kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kuupäev: 20.05.2026